

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ята секція

РІШЕННЯ

Справа «Вінтман проти України» (Заява № 28403/05)

СТРАСБУРГ

23 жовтня 2014 року

ОСТАТОЧНЕ

23/01/2015

Офіційний переклад

Це рішення набуло статусу остаточного відповідно до [пункту 2](#) статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Вінтман проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Марк Віллігер (<...>), Голова,
Енн Пауер-Форд (<...>),
Ганна Юдківська (<...>),
Вінсент А. Де Гаетано (<...>),
Андре Потоцький (<...>),
Хелена Єдерблом (<...>),
Алеш Пейхал (<...>), судді,
та Клаудія Вестердік (<...>), Секретар секції,

після обговорення за зачиненими дверима 30 вересня 2014 року
постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу було розпочато за заявою (№ 28403/05), яку 29 червня 2005 року подав до Суду проти України на підставі [статті 34](#) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенція) громадянин України п. Євген Мойсейович Вінтман (далі - заявник).

2. Інтереси заявника, якому було надано юридичну допомогу, представляв п. А.А. Крістенко - юрист, який практикує у м. Харкові. Уряд України (далі - Уряд) представляв його Уповноважений - п. Н. Кульчицький.

3. Заявник скаржився за [статтею 8](#) Конвенції на порушення його права на повагу до сімейного життя і кореспонденції. Він також скаржився щодо доступної йому під час позбавлення волі медичної допомоги у зв'язку з патологією вродження вій.

4. 2 січня 2012 року про заяву було повідомлено Уряд.

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

5. Заявник народився у 1968 році та наразі відбуває покарання у вигляді позбавлення волі у Сокальській виправній колонії № 47 у Львівській області.

А. Кримінальне провадження щодо заявника

6. У лютому 2000 року заявника було затримано за підозрою у вчиненні кількох розбійних нападів та вбивства. Він стверджував, що його побили працівники міліції.

7. 13 вересня 2000 року Запорізький обласний суд (далі - Запорізький суд), засідаючи як суд першої інстанції, визнав заявника винним за всіма пунктами обвинувачення та призначив йому покарання у вигляді довічного позбавлення волі за вбивство, та визначив остаточне покарання у вигляді довічного позбавлення волі шляхом поглинання менш суворих покарань за інші злочини більш суворим. Твердження заявника про жорстоке поводження з ним Запорізький суд визнав такими, що не знайшли свого підтвердження.

8. 21 грудня 2000 року Верховний Суд України залишив вирок без змін.

9. 30 жовтня 2009 року Верховний Суд України переглянув справу заявника в порядку виключного провадження та пом'якшив покарання, зменшивши строк позбавлення волі до п'ятнадцяти років. Суд мотивував це тим, що на дату вчинення вбивства, за яке заявник був засуджений, довічне ув'язнення в якості покарання [Кримінальним кодексом України](#) не передбачалося.

В. Виправні колонії, в яких заявник відбував покарання, і його клопотання щодо переведення його до колонії, розташованої ближче до його дому

10. 6 грудня 2001 року для відбування покарання заявника було етаповано до Вінницької установи виконання покарань № 1, в якій було обладнано сектор максимального рівня безпеки. Зазначена установа розташована приблизно за 700 км від м. Запоріжжя, в якому заявник проживав до свого затримання і де проживала його мати. Подорож залізницею із Запоріжжя до Вінниці займає від дванадцяти до шістнадцяти годин.

11. Заявник та його мати, пані Капітон, яка діяла від його імені як представник його інтересів за дорученням, неодноразово зверталися до Державного департаменту України з питань виконання покарань (далі - ДДУПВП) з клопотаннями про переведення заявника до установи виконання покарань, розташованої ближче до місця його проживання, щоб їй було легше його відвідувати. Вони наголошували, зокрема, на тривалості подорожі громадським транспортом із Запоріжжя до Вінниці, яка для пані Капітон була дуже обтяжливою з огляду на її похилий вік (1938 року народження) та поганий стан здоров'я (вона офіційно визнана інвалідом II групи).

12. 10 червня та 15 вересня 2004 року ДДУПВП надіслав матері заявника відповідь про те, що її клопотання було залишено без задоволення, оскільки «згідно з вимогами чинного законодавства засуджені до позбавлення волі повинні відбувати увесь строк покарання в одній установі».

13. 29 жовтня 2004 року пані Капітон приїхала до Вінницької установи виконання покарань № 1, щоб відвідати заявника. Під час побачення вона знепритомніла, і їй було надано медичну допомогу у зв'язку з низьким кров'яним тиском. За рекомендацією медичного працівника її побачення із заявником після того, як вона прийшла до тями, не було продовжено.

14. Згодом пані Капітон від свого імені та від імені заявника неодноразово зверталася до різних органів влади з клопотаннями про переведення його до установи виконання покарань, розташованої ближче до їх місця проживання, аби дати їй змогу його відвідувати. Вона завжди додавала до своїх клопотань довідку про свою інвалідність та рекомендацію від її лікаря не виїжджати за межі Запорізької області.

15. Усі клопотання пані Капітон було залишено без задоволення. ДДУПВП неодноразово (2, 12 і 18 листопада 2004 року, а також 12 лютого, 21 і 24 березня 2005 року) наводив вказані раніше підстави, посилаючись на вимогу законодавства про те, що засуджені мають відбувати увесь строк покарання в одній установі.

16. 17 березня 2006 року ДДУПВП повідомив мати заявника про те, що її клопотання не може бути задоволено, оскільки в установах виконання покарань, розташованих ближче до Запоріжжя, немає місць для тримання засуджених до довічного позбавлення волі.

17. 3 травня 2006 року ДДУПВП знову повідомив матері заявника, що той має відбувати увесь строк покарання в одній установі та що у будь-якому разі в установах виконання покарань, розташованих ближче до його місця проживання, немає вільних місць.

18. 7 серпня 2006 року ДДУПВП також повідомив заявника, що згідно з невказаними нормативними актами особи, засуджені за вчинення вбивства з обтяжуючими обставинами, як правило, відбувають покарання за межами області, в якій було вчинено злочин.

19. 16 листопада 2006 року, 8 серпня 2007 року і 24 березня 2009 року ДДУПВП у відповідь на повторні клопотання матері заявника щодо його переведення знову зазначав, що «згідно з вимогами чинного законодавства засуджені до позбавлення волі повинні відбувати увесь строк покарання в одній установі».

20. 1 грудня 2009 року після перегляду вироку заявника (див. [пункт 9](#)) обласна комісія ДДУПВП з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі, розглянула його справу і вирішила, що він має відбувати покарання у звичайних жилих приміщеннях колонії максимального рівня безпеки. Відповідно до зазначеного рішення 10 грудня 2009 року його було переведено до Сокальської виправної колонії № 47 (колонії максимального рівня безпеки), розташованої у Львівській області, близько 1000 км від Запоріжжя. Подорож залізницею від Запоріжжя до Львова займає від дев'ятнадцяти до двадцяти трьох годин.

21. У невстановлену дату пані Капітон поскаржилася до ДДУПВП на те, що зазначене переведення було несправедливим, оскільки Сокальська виправна колонія розташована ще далі від місця проживання заявника.

22. 17 лютого 2010 року адміністративна комісія Сокальської виправної колонії розглянула клопотання заявника про його переведення зі звичайних житлових приміщень виправної колонії максимального рівня безпеки до виправної колонії середнього рівня безпеки. Було зазначено, що згідно з [Кримінально-виконавчим кодексом України](#) засудженого може бути переведено з колонії максимального рівня безпеки до колонії середнього рівня безпеки, якщо він вже відбув більше половини строку покарання і демонструє сумлінну поведінку, яка вказує на те, що він став на шлях виправлення. Проте на заявника одинадцять разів накладалися дисциплінарні стягнення, а тому він не мав права на подібне переведення. Відповідно у задоволенні його клопотання було відмовлено. Він міг оскаржити це рішення до обласної комісії ДДУПВП.

23. 17 квітня 2010 року обласна комісія ДДУПВП з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі, залишила без задоволення клопотання заявника про переведення до колонії у Запорізькій області. Як було зазначено у протоколі засідання, на заявника дванадцять разів накладалося дисциплінарне стягнення.

24. 26 квітня 2010 року ДДУПВП також повідомив пані Капітан, що його апеляційна комісія відхилила клопотання заявника про переведення до колонії середнього рівня безпеки у Запорізькій області та що це рішення може бути переглянуте тільки при покращенні його поведінки.

25. Тоді мати заявника подала клопотання про переведення заявника до колонії у Донецькій чи Луганській області, що межують із Запорізькою областю.

26. 17 листопада 2010 року апеляційна комісія ДДУПВП відмовила у задоволенні її клопотання. Як було зазначено у протоколі засідання комісії, на заявника п'ятнадцять разів накладалося дисциплінарне стягнення і він не отримував жодних заохочень.

С. Лікування, що надавалося заявникові

27. Заявник страждає на вrostання вій у лівому оці, які періодично слід видаляти. Його мати, не вказавши фактичних обставин події, навела загальне твердження, що після прибуття до Вінницької установи виконання покарань № 1 він зазнав удару у ліве око. Щодо тривалості та походження вищезазначеної патології відсутня будь-яка додаткова інформація.

28. Що стосується лікування вrostання вій (трихіазу), то відомості, отримані Судом від заявника, обмежувалися заявами загального характеру від його матері (які вона робила двічі: у листопаді 2005 року та у квітні 2010 року) про те, що відповідальність за це захворювання лежить на органах влади та що хоча вrostаючі вій регулярно видаляються, заявник відчуває у лівому оці біль та дискомфорт.

29. У невизначену дату у 2005 році мати заявника подала до прокуратури скаргу на те, що проблема з оком заявника пов'язана з його стверджуваним побиттям охоронцями колонії після його прибуття до неї у 2001 році.

30. 5 і 25 квітня 2005 року прокуратура Вінницької області відповіла, що для перевірки фактів, викладених у зазначеній скарзі, немає підстав. Зокрема, заявник не вимагав ані медичного огляду, ані медичної допомоги у зв'язку з будь-якими тілесними ушкодженнями, яких він зазнав. Крім того, згідно зі свідченнями інших засуджених, які прибули до колонії разом із заявником, вони не зазнавали і не були свідками жодного побиття. Прокуратурою також було зазначено, що захворювання заявника перебуває під постійним медичним контролем. Зокрема, кваліфікований офтальмолог регулярно видаляє йому вrostаючі вій. Інших скарг на здоров'я зафіксовано не було.

31. Згідно з витягами з медичної картки заявника, наданими Урядом, вrostаючі вій видаляли заявнику 21 січня, 26 березня, 9 липня і 13 грудня 2004 року, а також 1 серпня 2005 року і 4 січня 2008 року. Крім того, 30 червня 2010 року і 6 квітня 2012 року він відмовлявся від медичного огляду і лікування.

D. Перегляд кореспонденції заявника у Вінницькій установі виконання покарань № 1

32. Заявник та його мати, яка діяла від його імені, скаржилися до органів прокуратури і ДДУПВП на систематичний перегляд адміністрацією колонії його кореспонденції.

33. У відповіді від прокуратури зазначалося, що кореспонденція заявника підлягає перегляду відповідно до чинного законодавства, але випадків вилучення листів або предметів, які засудженим дозволялося мати, зафіксовано не було.

34. 7 липня 2003 року Управління ДДУПВП у Вінницькій області у відповідь на скаргу матері заявника стосовно, зокрема, втручання у його листування, повідомило, що 11, 16 і 23 квітня 2003 року адміністрацією колонії «листи, написані заявником, було вилучено, так як їх зміст не відповідає вимогам [Інструкції з організації перегляду кореспонденції осіб, які тримаються в установах кримінально-виконавчої системи](#)».

35. 3 жовтня 2006 року ДДУПВП повідомив мати заявника, що жодних листів заявника не вилучалось та що з початку року він відіслав п'ятдесят один лист та отримав двадцять чотири рекомендованих і тридцять вісім звичайних листів. Від самого заявника не надходило скарг щодо його кореспонденції.

36. 14 листопада 2006 року заявник підписав письмову заяву про те, що в нього немає скарг на адміністрацію колонії.

37. 21 листопада 2006 року прокуратура Вінницької області надіслала матері заявника листа, в якому повідомляла її, що заявник відіслав п'ятдесят шість листів та отримав сімдесят два листи, а також що він мав п'ятнадцять оплачених телефонних розмов.

38. 12 травня 2008 року заявник підписав письмову заяву про те, що не має скарг на роботу працівника колонії, відповідального за перегляд кореспонденції засуджених.

39. 19 червня 2008 року заявник звернувся до адміністрації колонії з клопотанням дозволити йому здійснити 24 червня 2008 року телефонний дзвінок замість короткострокового побачення, на яке він мав право. Згідно з написаною від руки приміткою на клопотанні, яку, скоріш за все, зробила посадова особа колонії, востаннє заявник мав приватне побачення 26 грудня 2007 року.

40. 27 липня 2009 року заявник звернувся до адміністрації колонії з клопотанням дозволити йому здійснити 3 серпня 2009 року телефонний дзвінок. Згідно з приміткою на клопотанні, останнього разу він телефонував 3 травня 2009 року.

41. Згідно з офіційними документами у період з 16 серпня 2002 року до 30 вересня 2009 року адміністрацією Вінницької установи виконання покарань № 1 було відправлено шістдесят дев'ять листів заявника.

II. ВІДПОВІДНІ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО І ПРАКТИКА

A. Відповідне національне законодавство

1. Розподіл по колоніях і переведення з однієї колонії до іншої

42. Відповідними положеннями [Кримінально-виконавчого кодексу України 2003 року](#) передбачено таке:

Стаття 93. Відбування засудженими всього строку покарання в одній виправній чи виховній колонії

«1. Засуджений до позбавлення волі відбуває весь строк покарання в одній виправній чи виховній колонії, як правило, у межах адміністративно-територіальної одиниці відповідно до його [слово «постійного» 16 квітня 2009 року було видалено] місця проживання до засудження.

2. Переведення засудженого для дальшого відбування покарання з однієї виправної чи виховної колонії до іншої допускається за виняткових обставин, які перешкоджають дальшому перебуванню засудженого в цій виправній чи виховній колонії. Порядок переведення засуджених визначається нормативно-правовими актами Міністерства юстиції України [до внесення змін 16 квітня 2009 року - Державного департаменту України з питань виконання покарань].».

Стаття 100. Зміна умов тримання засуджених до позбавлення волі

«1. Залежно від поведінки засудженого і ставлення до праці та навчання умови відбування покарання можуть змінюватися в межах однієї колонії або шляхом переведення до колонії іншого виду.

...

3. Зміна умов тримання засудженого шляхом переведення його до виправної колонії іншого рівня безпеки здійснюється центральним органом виконавчої влади з питань виконання покарань [«центральный орган исполнительной власти с питань виконання покарань» - до внесення змін 16 жовтня 2012 року]...».

43. Відповідно до [Інструкції про порядок розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі](#), затвердженої наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 16 грудня 2003 року № 261 (скасована 8 лютого 2012 року та замінена аналогічним [наказом Міністерства юстиції України](#)), розподіл та переведення засуджених здійснюється відповідними

обласними комісіями Державного департаменту України з питань виконання покарань (після організаційної реформи системи виконання покарань у грудні 2010 року - Державної пенітенціарної служби України). Її рішення можуть бути оскаржені до апеляційної комісії Державного департаменту України з питань виконання покарань (Державної пенітенціарної служби України). Рішення апеляційної комісії може бути оскаржено до Голови Державного департаменту України з питань виконання покарань (Державної пенітенціарної служби України), який при встановленні нововиявлених обставин може скасувати їх та повернути скаргу до апеляційної комісії на новий розгляд.

44. У своєму інформаційному листі [№ 1619/10/13-09](#) від 30 листопада 2009 року, адресованому всім адміністративним судам, Вищий адміністративний суд України надав роз'яснення судової практики, зокрема, щодо того, за правилами якого виду судочинства необхідно розглядати справи за скаргами щодо розподілу і переведення засуджених. Суд зазначив, що скарги засуджених на відповідні рішення обласних комісій ДДУПВП розглядаються судами загальної юрисдикції згідно з кримінально-процесуальним законодавством, а не адміністративними судами у порядку адміністративного судочинства, оскільки розв'язання зазначених питань стосується виконання вироку суду.

2. Перегляд кореспонденції засуджених

45. [Статтею 113](#) Кримінально-виконавчого кодексу України (2003 року) передбачено, що засудженим до позбавлення волі дозволяється листування з родичами, іншими особами та організаціями. Уся така кореспонденція за деякими винятками підлягає обов'язковому перегляду та цензурі адміністрацією установи виконання покарань. До внесення змін від 1 грудня 2005 року зазначені винятки обмежувалися листуванням з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини та органами прокуратури. Починаючи з 1 грудня 2005 року листування засуджених до позбавлення волі з Судом та іншими міжнародними організаціями, членом або учасником яких є Україна, також було додано до винятків, за яких перегляд не дозволяється. Починаючи з 21 січня 2010 року до переліку винятків також було додано листування засуджених до позбавлення волі з їхніми захисниками.

46. Вищезазначені положення у подальшому було деталізовано [Інструкцією з організації перегляду кореспонденції осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах](#), затвердженою наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 25 січня 2006 року № 13 (скасована 2 липня 2013 року).

47. При цьому [пунктом 4.1](#) зазначеної Інструкції було передбачено таке:

«4.1. Листи, виконані тайнописом, шифром або із застосуванням інших умовностей, а також ті, що мають відомості, що не підлягають розголошенню, адресату не надсилаються, засудженим, або особам, узятим під варту, не вручаються, вилучаються і знищуються.»

48. 2 липня 2013 року зазначену [Інструкцію](#) було замінено подібною [Інструкцією](#), затвердженою наказом Міністерства юстиції України № 1304/5. У ній загалом повторювалися наведені положення. Новим було положення, згідно з яким у разі відсутності у відправника конверта адміністрація установи виконання покарань забезпечує засудженого конвертом та поштовою маркою для відправлення кореспонденції Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, Суду та органам прокуратури. Ще одне нове положення включало до переліку кореспонденції, яка підлягала вилученню і знищенню, листи, написані нерозбірливим почерком.

49. У відповідних положеннях [Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань](#), затверджених наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 25 грудня 2003 року № 275, зазначалось про таке:

«43. Порядок відправлення засудженими листів

Відправлення засудженими листів і звернень проводиться тільки через адміністрацію установ виконання покарань. З цією метою на території установ вивішуються поштові скриньки, які щоденно відкриваються уповноваженими на те посадовими особами. Засуджені, які тримаються у камерах, передають листи для відправлення представникам адміністрації. ...

Листи опускаються до поштових скриньок або передаються представникам адміністрації в незапечатаному вигляді. ...

Листи, виконані тайнописом, шифром або із застосуванням інших умовностей, а також ті, що [вираз «мають цинічний характер» був видалений 9 серпня 2006 року] містять відомості, які не підлягають розголошенню, адресату не надсилаються, засудженим не вручаються, вилучаються і знищуються.

Кореспонденція, яку одержують і відправляють засуджені, підлягає перегляду.

Пропозиції, заяви і скарги, адресовані Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, прокуророві та в Європейський суд [фразу «а також іншим відповідним органам міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, уповноваженим особам таких міжнародних організацій» було додано 6 травня 2006 року] з прав людини, переглядові не підлягають і не пізніш як у добовий строк надсилаються за належністю.».

В. Судова практика національних адміністративних судів, наведена Урядом

50. У своїй ухвалі від 26 вересня 2007 року Рівненський окружний адміністративний суд зазначив, що справа за позовом засудженого до позбавлення волі В. щодо переведення з однієї колонії до іншої не підпадає під юрисдикцію адміністративних судів. Зокрема, цей заявник вимагав у суду зобов'язати ДДУПВП прийняти рішення про його переведення. Суд зазначив, що справа не підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства, оскільки не стосується будь-якого рішення, дії або бездіяльності органу влади.

51. 10 січня 2008 року Рівненський окружний адміністративний суд відмовив у задоволенні позову засудженого до довічного позбавлення волі М., який просив перевести його до колонії, розташованої ближче до місця його проживання, у зв'язку з поганим станом здоров'я його матері. Мотивування суду було таким: на час, коли вирок заявникові набув законної сили (15 грудня 2003 року), чинним все ще був [Виправно-трудоий кодекс України 1970 року](#) (його було замінено [Кримінально-виконавчим кодексом України від 11 липня 2003 року](#), який набрав чинності 1 січня 2004 року). Кодекс 1970 року передбачав, що засуджені до позбавлення волі, як правило, повинні відбувати увесь строк покарання в одній колонії. Кодекс не врегульовував питання щодо місцезнаходження такої колонії. Оскільки позивач відбував строк свого покарання в одній колонії, для його переведення до іншої колонії не існувало законних підстав.

52. 13 лютого 2008 року Харківський окружний адміністративний суд відмовив у відкритті провадження за позовом, поданим засудженим до позбавлення волі Т. щодо стягнень, які застосовувалися до нього адміністрацією колонії у період з 2005 року до 2008 року. Суд дійшов висновку, що відповідач не є суб'єктом владних повноважень у розумінні [Кодексу адміністративного судочинства України](#). 27 травня 2008 року Харківський апеляційний адміністративний суд залишив ухвалу суду першої інстанції без змін.

53. 22 липня 2009 року Київський окружний адміністративний суд також відмовив у відкритті провадження за позовом, поданим засудженим до позбавлення волі А., який вважав незаконними стягнення, застосовані до нього в колонії.

54. 30 березня 2010 року Дніпропетровський окружний адміністративний суд таким же чином відмовив у відкритті провадження за позовом засудженого до позбавлення волі Л. до адміністрації колонії (стосовно стверджуваних незаконних стягнень, обмеження його

побачень із захисником та низки інших питань) на тій підставі, що згідно з [Кодексом адміністративного судочинства України](#) адміністрація виправної колонії не є суб'єктом владних повноважень.

55. 20 травня 2011 року Вінницький окружний адміністративний суд відмовив у задоволенні позову, поданого засудженим до позбавлення волі Р. до Державної пенітенціарної служби України, стосовно її відмов перевести його до колонії, розташованої ближче до його місця проживання. Мотивування суду було таким: засуджений до позбавлення волі може бути переведений до колонії нижчого рівня безпеки, якщо, зокрема, його поведінка покращилась, а його переведення до виправної колонії такого ж рівня безпеки можливе тільки за виняткових обставин, що унеможливають його подальше перебування у колонії. Як вважав суд, ситуація заявника не відповідала жодній з вищенаведених передумов. Віддаленість колонії від місця проживання родини заявника не вважалася винятковою обставиною, яка б могла виправдати його переведення.

III. ВІДПОВІДНІ ДОКУМЕНТИ РАДИ ЄВРОПИ

A. Європейські пенітенціарні (в'язничні) правила

56. Європейські пенітенціарні (в'язничні) правила - це рекомендації Комітету міністрів державам - членам Ради Європи щодо мінімальних стандартів, які мають застосовуватися до установ виконання покарань. Їх було запроваджено у 1987 році ([Рекомендація № R \(87\) 3](#)) і до них неодноразово вносилися зміни та доповнення. Державам рекомендується керуватися цими Правилами у своєму законодавстві та політичних стратегіях і забезпечувати широке розповсюдження Правил у своїх судах, а також серед персоналу пенітенціарних установ та засуджених осіб.

1. Європейські пенітенціарні (в'язничні) правила 2003 року

57. У відповідній частині Рекомендації Rec(2003)23 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про організацію адміністраціями установи виконання покарань відбування ув'язненими довічного та тривалих термінів ув'язнення, ухваленої 9 жовтня 2003 року, зазначено таке:

«Комітет міністрів...:

рекомендує Урядам держав-членів:

- керуватися у своєму законодавстві, політиці та практиці у сфері здійснення виконання покарань у вигляді довічного та інших тривалих строків позбавлення волі принципами, що містяться у Додатку до цієї Рекомендації;
- забезпечити якомога ширше розповсюдження цієї Рекомендації і супровідного коментаря.

Додаток до Рекомендації Rec(2003)23

Нейтралізація шкідливих наслідків довічного позбавлення волі або позбавлення волі на інші тривалі строки

... 22. Мають бути докладені особливі зусилля для збереження перерваних родинних зв'язків. З цією метою:

- засуджених до позбавлення волі слід розміщувати, наскільки це максимально можливо, в установах виконання покарань, розташованих поблизу місць проживання їхніх родин або близьких родичів;
- листи, телефонні розмови і побачення повинні проводитися максимально часто та конфіденційно. Якщо такі умови становлять загрозу для безпеки або охорони, або обґрунтовані оцінкою ризиків, ці контакти можуть супроводжуватися розумними заходами безпеки, такими як перегляд кореспонденції або обшуки перед побаченнями та після них.».

2. Європейські пенітенціарні (в'язничні) правила 2006 року

58. У відповідних частинах Рекомендації Rec(2006)2 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо Європейських пенітенціарних (в'язничних) правил, ухваленої 11 січня 2006 року, зазначено таке:

«17.1 По можливості, ув'язнені повинні направлятися для відбування покарання в пенітенціарні установи, розташовані поблизу місця їхнього проживання або місць соціальної реабілітації.

17.2 При розподілі варто враховувати вимоги, пов'язані із продовженням кримінального розслідування та забезпеченням безпеки, а також потребу створення відповідного режиму для всіх ув'язнених.

17.3 По можливості, варто узгоджувати з ув'язненим первісно призначене для нього місце відбування покарання та будь-які наступні переведення з однієї пенітенціарної установи до іншої.

...

24.1 Ув'язненим необхідно дозволяти максимально часто спілкуватися зі своїми родинами, іншими особами та представниками організацій, які перебувають за межами установ поштою, по телефону або в інші способи; необхідно дозволяти також побачення ув'язнених із зазначеними особами.

24.2 Контакти та побачення можуть бути обмежені або перебувати під контролем, якщо це необхідно для продовження кримінального розслідування, підтримки порядку та безпеки, запобігання кримінальним злочинам та захисту жертв злочинів, проте такі обмеження, включаючи спеціальні обмеження, визначені судовим органом, повинні допускати прийнятний мінімальний рівень контактів.

24.3 У національному законодавстві потрібно визначити національні та міжнародні органи та посадових осіб, контакти ув'язнених з якими не обмежуються.

24.4 Побачення мусять бути організовані таким чином, аби надати ув'язненим можливість максимально природно підтримувати та зміцнювати родинні стосунки.

24.5 Адміністрація пенітенціарних установ мусить сприяти ув'язненим у підтримуванні адекватних контактів із зовнішнім світом та надавати їм із цією метою відповідну матеріальну підтримку.».

В. Стандарти Європейського комітету з питань запобігання катуванням та такому, що принижує гідність, поведженню чи покаранню (CPT/Inf/E (2002)1 - Rev. 2013)

59. У відповідному витягу зазначено таке:

«51. ... дуже важливим питанням для ув'язнених є підтримання нормальних зв'язків із зовнішнім світом. Ув'язнені повинні, передусім, мати можливість підтримувати зв'язки зі своєю родиною та близькими друзями. Керівним принципом повинно стати сприяння контактам із зовнішнім світом; будь-яке обмеження таких контактів повинно обґрунтовуватись виключно серйозними мотивами безпеки або ж міркуваннями щодо наявних ресурсів.

У зв'язку з цим Комітет хоче підкреслити необхідність певної гнучкості у застосуванні правил щодо побачень та телефонних переговорів стосовно тих ув'язнених, родини яких проживають на значній відстані від місця ув'язнення (що робить неможливим регулярні побачення). Таким ув'язненим слід, наприклад, дозволяти накопичувати час для побачень та/або ж надавати їм більше можливостей для телефонних переговорів з їхніми родинами.».

ПРАВО

І. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ [СТАТТІ 8](#) КОНВЕНЦІЇ У ЗВ'ЯЗКУ З НЕМОЖЛИВІСТЮ ЗАЯВНИКА ПЕРЕВЕСТИСЯ ДО

КОЛОНІЇ, РОЗТАШОВАНОЇ БЛИЖЧЕ ДО ЙОГО МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ

60. Заявник скаржився, що відмови у задоволенні його клопотань про переведення до колонії, розташованої ближче до місця його проживання, нерозгляд ДДУПВП його доводів про те, що його мати не може здійснювати подорожі на великі відстані, були незаконними і несправедливими.

61. Суд вважає, що ця скарга має розглядатися за [статтею 8](#) Конвенції, в якій зазначено таке:

«1. Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя....

2. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.».

А. Прийнятність

62. Уряд стверджував, що заявник не вичерпав національних засобів юридичного захисту, як це вимагається [пунктом 1](#) статті 35 Конвенції. Уряд доводив, що він міг оскаржити в адміністративних судах відмови Державного департаменту України з питань виконання покарань (з 9 грудня 2010 року - Державна пенітенціарна служба України) у задоволенні його клопотань про переведення.

63. У зв'язку з цим Уряд посилався на практику національних адміністративних судів (див. [пункти 50-55](#)), яка, на його думку, ілюструє доступність та ефективність зазначеного засобу юридичного захисту.

64. Заявник заперечив доводи Уряду. Він стверджував, що можливість ініціювати адміністративне провадження щодо ДДУПВП або Державної пенітенціарної служби України була суто теоретичною, оскільки адміністративні суди не були належним чином обладнані для організації засідань за участі засуджених під охороною міліції. Не існувало також законодавчої бази, на підставі якої можна було б організувати перевезення працівниками міліції засудженого до суду. Отже, заявник дійшов висновку, що у його справі цей спосіб не може вважатися доступним засобом юридичного захисту.

65. Заявник також зауважив, що у низці справ, наведених Урядом, адміністративні суди зазначили, що справи за позовами до адміністрацій колоній є їм непідсудними. І хоча у кількох інших справах такі позови розглядались по суті, постановлені судові рішення були не на користь позивачів.

66. Згідно з твердженнями заявника, Уряд не продемонстрував, яке саме справедливе відшкодування могли надати йому національні суди з огляду на широкі дискреційні повноваження ДДУПВП при винесенні рішень стосовно його поміщення до конкретної колонії або переведення його з однієї колонії до іншої. Отже, він стверджував, що відповідний засіб юридичного захисту був неефективним.

67. Суд нагадує, що [стаття 35](#) Конвенції вимагає вичерпання лише тих засобів юридичного захисту, які є ефективними (див., серед інших джерел, рішення від 29 січня 2002 року у справі «А. Б. проти Нідерландів» (А. В. v. the Netherlands), заява № 37328/97, п. 69).

68. Суд зауважує, що у цій справі заявник подав окрему скаргу за [статтею 13](#) Конвенції, стверджуючи, що у нього не було такого ефективного засобу юридичного захисту (див. [пункт 105](#)).

69. Отже, питання вичерпання національних засобів юридичного захисту тісно пов'язане із суттю скарги заявника на те, що йому не було надано ефективного засобу

юридичного захисту у зв'язку зі скаргою за [статтею 8](#) Конвенції. Відповідно Суд долучає заперечення Уряду до суті скарги за [статтею 13](#) Конвенції (див. [пункти 108-117](#)).

70. Суд також зазначає, що ця скарга не є ані явно необґрунтованою у розумінні [підпункту «а»](#) пункту 3 статті 35 Конвенції, ані неприйнятною з будь-яких інших підстав. Тому вона має бути визнана прийнятною.

В. Суть

1. Доводи сторін

71. Заявник стверджував, що відмови органів влади перевести його до колонії, розташованої ближче до його місця проживання, становили необґрунтоване втручання у його право на повагу до сімейного життя, гарантоване [статтею 8](#) Конвенції. Він наголошував на тому, що впродовж багатьох років його фактично було позбавлено можливості бачитися зі своєю літньою матір'ю.

72. Заявник також стверджував, що відповідне національне законодавство не було достатньою мірою чітким та що воно надавало ДДУПВП широкі дискреційні повноваження при вирішенні питання щодо місця відбування покарання засудженими та щодо можливості їхнього переведення будь-куди за їхнім клопотанням. На думку заявника, це створювало підґрунтя для свавілля.

73. Заявник вважав, що обставини його справи демонстрували таке свавілля на практиці. Він зазначив, що для відмови у задоволенні його клопотань наводились різні причини: відсутність законних підстав для переведення; вимога щодо відбування засудженими строку покарання за межами регіону, в якому було вчинено злочин; відсутність вільних місць; та вимога щодо покращення його поведінки як передумови для задоволення його клопотання про переведення.

74. У підсумку заявник стверджував, що втручання у його право на повагу до сімейного життя було незаконним, не переслідувало жодної законної мети та не було необхідним у демократичному суспільстві.

75. Уряд не надав жодних зауважень щодо суті цієї скарги, заперечивши її прийнятність.

2. Оцінка Суду

(а) Чи було втручання у права заявника за [статтею 8](#) Конвенції

76. Суд перш за все нагадує, що засуджені до позбавлення волі мають «надалі користуватись основоположними правами та свободами, гарантованими Конвенцією, окрім права на свободу» (див. рішення у справі «Хьорст проти Сполученого Королівства (№ 2)» (Hirst v. the United Kingdom (no. 2)) [ВП], заява № 74025/01, п. 69, ECHR 2005-IX). Отже, не постає питання, що засудженого до позбавлення волі може бути позбавлено усіх прав за [статтею 8](#) Конвенції тільки тому, що він має статус особи, яку за вироком суду було позбавлено волі (див. рішення від 25 липня 2013 року у справі «Ходорковський і Лебедєв проти Росії» (Khodorkovskiy and Lebedev v. Russia), заяви № 11082/06 та № 13772/05, п. 836).

77. У той же час очевидним є той факт, що тримання особи під вартою за своєю природою призводить до обмеження її приватного та сімейного життя (див., наприклад, рішення у справі «Мессіна проти Італії (№ 2)» (Messina v. Italy (no. 2)), заява № 25498/94, п. 61, ECHR 2000-X, та ухвалу щодо прийнятності у справі «Калашніков проти Росії» (Kalashnikov v. Russia), заява № 47095/99, ECHR 2001-XI (витяги)).

78. У своїй практиці Суд також визнав, що [Конвенція](#) не надає засудженим до позбавлення волі права обирати місце відбування покарання, а той факт, що засуджені відокремлені від своїх родин та перебувають на певній відстані від них, є неминучим наслідком позбавлення їх волі. Однак поміщення засудженого до колонії, розташованої на

такій відстані від місця проживання його родини, що дуже ускладнює або навіть унеможлиблює побачення, може за певних обставин становити втручання у сімейне життя, оскільки можливість для членів родини відвідувати засудженого є надзвичайно важливою для підтримання сімейного життя (див. ухвалу щодо прийнятності від 6 квітня 2000 року у справі «Оспіна Варгас проти Італії» (*Ospina Vargas v. Italy*), заява № 40750/98). Отже, сприяння з боку адміністрації колонії підтриманню зв'язків засуджених зі своїми близькими родичами є важливою частиною їхнього права на повагу до сімейного життя (див. вищезазначене рішення у справі «Мессіна проти Італії (№ 2)» (*Messina v. Italy* (no. 2)), п. 61).

79. У своєму нещодавньому рішенні у справі «Ходорковський і Лебедєв проти Росії» (*Khodorkovskiy and Lebedev v. Russia*) Суд дійшов висновку, що поміщення заявників до віддаленої колонії (розташованої за кілька тисяч кілометрів від міста, де проживають їхні родини) становило втручання в їхні права за [статтею 8](#) Конвенції (див. пункт 838 вищезазначеного рішення). Суд звертав увагу, зокрема, на великі відстані, географічне розташування зазначених колоній та реальний стан російської транспортної системи, що перетворювало подорож з рідного міста заявників до колоній, де вони відбували покарання, на тривале та виснажливе випробування, особливо для їхніх малих дітей. Внаслідок цього у заявників було менше побачень із своїми родинами.

80. Суд зазначає, що у цій справі заявник не бачився зі своєю матір'ю з часу її останнього (або, можливо, єдиного) візиту до колонії 29 жовтня 2004 року (див. [пункт 13](#)), тобто майже десять років.

81. З огляду на її похилий вік та поганий стан здоров'я, а також відстань до колонії, ускладнену реальним станом української транспортної системи (див. [пункти 10, 11 і 20](#)), пані Капітон не могла подорожувати, щоб відвідувати заявника.

82. Отже, за обставин цієї справи непереведення заявника органами влади до колонії, розташованої ближче до його дому, було еквівалентно позбавленню його зв'язку з матір'ю.

83. Суд вважає, що це становило втручання у право заявника за [статтею 8](#) Конвенції на повагу до його сімейного життя.

(b) Чи було втручання «згідно із законом»

84. Суд зазначає, що будь-яке обмеження права засудженої особи на повагу до його приватного та сімейного життя має застосовуватися «згідно із законом» у розумінні пункту 2 [статті 8](#) Конвенції (див. рішення від 17 липня 2007 року у справі «Кучера проти Словаччини» (<...>), заява № 48666/99, п. 127). Вислів «згідно із законом» не тільки диктує необхідність дотримання національного законодавства, але також пов'язаний з якістю зазначеного законодавства (див. рішення у справах «Недбала проти Польщі» (*Niedbala v. Poland*), заява № 27915/95, п. 79, від 4 липня 2000 року, та «Градек проти Польщі» (*Gradek v. Poland*), заява № 39631/06, п. 42, від 8 червня 2010 року).

85. Суд також зауважує, що законодавство, яке передає державним органам влади дискреційні повноваження, саме по собі не суперечить зазначеній вимозі (див. рішення у справах «Лавентс проти Латвії» (*Lavents v. Latvia*), заява № 58442/00, п. 135, від 28 листопада 2002 року, та «Вегера проти Польщі» (*Wegera v. Poland*), заява № 141/07, п. 71, від 19 січня 2010 року). Проте законодавство повинно з достатньою чіткістю визначати межі та спосіб здійснення такого дискреційного повноваження, наданого компетентним органам влади, з огляду на «законну мету» відповідного заходу, аби забезпечити особу належним захистом від свавільного втручання (див., наприклад, рішення у справах «Аль-Нашиф проти Болгарії» (*Al-Nashif v. Bulgaria*), заява № 50963/99, п. 119, від 20 червня 2002 року, та «Алексєєва проти Латвії» (*Aleksejeva v. Latvia*), заява № 21780/07, п. 55, від 3 липня 2012 року).

86. Ступінь необхідної чіткості національного законодавства - яке, безумовно, не може передбачити всі можливі випадки - значною мірою залежить від змісту відповідного законодавства, сфери, яку воно регулює, а також від числа та статусу осіб, яких воно стосується (див. рішення у справі «Гасан та Чауш проти Болгарії» (Hasan and Chaush v. Bulgaria) [ВП], заява № 30985/96, п. 84, ECHR 2000-XI).

87. Пошук визначеності має залишатися на розумному рівні, щоб його наслідком не стала надмірна жорсткість. Багато законодавчих актів використовують терміни, які є більшою або меншою мірою нечіткими і їх тлумачення та застосування стають питаннями практики (див. рішення від 7 січня 2010 року у справі «Онуфріу проти Кіпру» (Onoufriou v. Cyprus), заява № 24407/04, п. 94, з подальшими посиланнями).

88. Повертаючись до обставин цієї справи, Суд зазначає, що згідно зі [статтею 93](#) Кримінально-виконавчого кодексу України засуджені, «як правило», мають відбувати весь строк покарання поблизу від свого місця проживання (див. [пункт 42](#)). Загальна норма, закріплена вищезазначеним положенням, відповідає Європейським пенітенціарним правилам, які рекомендують поміщення засуджених до позбавлення волі, наскільки це максимально можливо, до установ виконання покарань, розташованих поблизу місць проживання родин або близьких родичів (див. [пункти 56-58](#)). Так само вона відповідає вимозі щодо надання органами влади сприяння засудженим у підтримці зв'язків зі своїми близькими родичами, що є невід'ємним елементом [статті 8](#) Конвенції (див. [пункт 78](#)).

89. З формулювання, використаного у [статті 93](#) Кримінально-виконавчого кодексу України, випливає, що вищезазначена норма не є абсолютною і у деяких невказаних випадках дозволяє винятки. Проте Суд не погоджується із думкою заявника, що відсутність у законодавстві усіх можливих винятків слід вважати такою, що негативно впливає на якість застосовного закону - всупереч вимогам [статті 8](#) Конвенції. Передбачити усі можливі винятки із зазначеної загальної норми практично неможливо, і це зробило б такий закон надміру жорстким.

90. Суд також звертає увагу на законодавче положення, яким дозволяється переведення засудженого з однієї пенітенціарної установи до іншої тільки за виняткових обставин, які перешкоджають подальшому перебуванню засудженого у «первинній» установі (див. [пункт 42](#)). Це обмеження як таке не видається неналежним, якщо дотримано вищезазначеної загальної норми щодо первинного розміщення засудженого до позбавлення волі.

91. Проте це не стосується випадку заявника, якого з невідомих причин з самого початку направили до колонії, розташованої приблизно за 700 кілометрів від його місця проживання, а згодом перевели до ще більш віддаленої колонії, розташованої приблизно за 1000 кілометрів (див. [пункти 10 і 20](#)). Органи влади впродовж усього часу відмовляли у задоволенні його клопотань про переведення до колонії, розташованої ближче до його місця проживання, здебільшого посилаючись на відсутність для цього законних підстав.

92. І хоча формалістичний та обмежувальний підхід органів влади при тлумаченні і застосуванні відповідного законодавства дійсно порушує певні питання та буде проаналізований нижче, Суд готовий погодитись з тим, що їхні рішення ґрунтувались на достатньо чіткому та передбачуваному національному законодавстві.

93. Таким чином, Суд виходитиме із припущення, що зазначене втручання було законним.

(с) Чи було втручання «необхідним у демократичному суспільстві»

(i) Чи переслідувало втручання законну мету

94. Суд зазначає, що залишається невідомим, чому заявника з самого початку помістили до віддаленої колонії всупереч загальній нормі, згідно з якою він мав відбувати

покарання у тій області, де знаходиться його дім. Причини, приведені національними органами влади для відмови у задоволенні клопотань заявника про переведення до колонії, розташованої ближче до місця розташування його дому, були такими: а) відповідно до вимог законодавства засуджений до позбавлення волі має відбути увесь строк покарання в одній пенітенціарній установі, якщо виняткові обставини не вимагатимуть його переведення (див. [пункти 12, 15, 17 і 19](#)); б) відсутність вільних місць у колоніях (див. [пункти 16 і 17](#)); в) необхідність поміщення засудженого до позбавлення волі до колонії за межами області, в якій було вчинено злочин (див. [пункт 18](#)); і г) стверджувана незадовільна поведінка заявника у колонії (див. [пункти 23 і 26](#)).

95. Щодо першої згаданої підстави Суд зазначає, що це було просте посилення на законодавче положення, розтлумачене не на користь заявника без будь-якого пояснення, яку мету воно насправді переслідувало. Якщо його було б розтлумачено з огляду на загальну норму, що засуджений до позбавлення волі має відбути увесь строк покарання у регіоні, де він проживає, його мета була б, зокрема, у сприянні підтриманню його родинних зв'язків. Проте у цій справі Уряд не надав жодного обґрунтування тримання заявника впродовж усього строку його покарання у віддаленій колонії, у яку його з самого початку було поміщено.

96. Щодо другої підстави, яка ґрунтується на відсутності вільних місць, Суд може погодитися, що, якщо це насправді було причиною відмов органів влади у задоволенні клопотань заявника про переведення, її ціль могла полягати у боротьбі з переповненістю колоній. Проте Суд пам'ятає, що ця підстава наводилась органами влади лише двічі: у березні та травні 2006 року, тоді як заявник та його мати подавали неодноразові клопотання про переведення його до колонії, розташованої ближче до місця його проживання. Так, вони подавали такі клопотання з грудня 2001 року по листопад 2010 року або пізніше (див. [пункти 10, 16, 17 і 25](#)).

97. Суд також зауважує, що третя підстава, яка ґрунтується на необхідності помістити засудженого до позбавлення волі до колонії за межами регіону, в якому було вчинено злочин, наводилася органами влади тільки одного разу (див. [пункт 18](#)). Хоча в принципі вона може вважатися запобіжним заходом, необхідним у певних випадках для забезпечення безпеки засудженого. Суд зазначає, що у матеріалах цієї справи не було жодної згадки про будь-яку небезпеку для заявника. Відомо, що заявник був засуджений за вбивство та кілька епізодів розбою (див. [пункт 7](#)). Відмови у задоволенні його численних клопотань про переведення до колонії, розташованої ближче до місця його проживання, не містили відомостей щодо місць, де були вчинені зазначені злочини. Крім того, якщо органи посилалися на це міркування, вони мали пояснити, чому заявникові слід відбувати своє покарання в іншій області. Отже, Суд не вважає, що це була обґрунтована підстава для постійних відмов органів влади перевести заявника до колонії, розташованої ближче до місця його проживання. Відповідно за наведеної причини обмеження його прав за [статтею 8](#) Конвенції не може вважатися таким, що переслідувало яку-небудь законну мету у розумінні цього положення Конвенції.

98. Насамкінець Суд зауважує, що органи влади відмовляли у переведенні заявника до Запорізької області, де жила його мати, або до сусідньої області на тій підставі, що його поведінка під час відбування покарання була незадовільною, а тому він має виправити її, щоб отримати дозвіл на переведення (див. [пункти 23 і 26](#)). Суд вважає, що зміцнення дисципліни та заохочення гарної поведінки у колонії становило законну мету обмеження прав заявника за [статтею 8](#) Конвенції.

99. У підсумку Суд вважає, що загалом втручання, про яке йдеться, може вважатися таким, що переслідувало певні законні цілі, такі як запобігання переповненню колоній та забезпечення в них належної дисципліни.

(ii) Чи було втручання пропорційним законним цілям, що переслідувалися

100. Суд зазначає, що, посилаючись на відсутність вільних місць, органи влади не надали жодних конкретних відомостей щодо колоній, можливість переведення заявника до яких вони розглядали (якщо взагалі таке питання розглядалося), а також щодо рівня їхньої наповненості. З адміністративної карти України видно, що одинадцять областей розташовані ближче до Запорізької області, ніж Вінницька область, куди заявника було направлено для відбування покарання. Більше того, Львівська область, куди його було переведено у грудні 2009 року, разом з двома іншими західними областями (Луцькою та Закарпатською), є найвіддаленішою від Запорізької області. Іншими словами, будь-яка з решти двадцяти двох областей знаходилась би ближче до місця проживання заявника.

101. У матеріалах справи відсутні будь-які свідчення того, що національні органи влади, незважаючи на їхнє твердження про відсутність вільних місць у 2006 році, коли заявник перебував у Вінницькій установі виконання покарань № 1, дійсно розглядали питання поміщення його до установи в одній з областей, розташованих ближче до місця його проживання. Більше того, його згодом перевели навіть ще далі - до Львівської області.

102. Щодо посилання органів влади на незадовільну, як стверджувалося, поведінку заявника в якості виправдання їх відмов перевести його Суд зазначає, що не було зроблено жодного розмежування між клопотаннями заявника про пом'якшення режиму відбування покарання та клопотаннями про переведення його до колонії такого самого рівня безпеки, розташованої ближче до місця його проживання (див. [пункти 24 і 26](#)). Слід також зауважити, що вищезазначену причину було вперше наведено у квітні 2010 року, а заявник клопотав про переведення з грудня 2001 року.

103. Суд також зазначає, що органи влади не ставили під сумнів той факт, що літня мати заявника з її слабким здоров'ям була фізично не здатна відвідувати його у Вінниці, і тим паче - у м. Сокаль. Незважаючи на те, що заявник та його мати постійно наводили цей довід, органи влади у своїх відмовах у задоволенні цих клопотань ніяк його не коментували. Як можна судити з їхніх відповідей, особисте становище заявника та його зацікавленість у підтриманні родинних зв'язків ніколи не аналізувались і відповідних та достатніх причин для зазначеного втручання ніколи не наводилось.

104. Суд вважає вищезазначені міркування достатніми, аби дійти висновку, що втручання, на яке заявник скаржився, було непропорційним законній цілі, що переслідувалася. Відповідно, у зв'язку з цим було порушення [статті 8](#) Конвенції.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ [СТАТТІ 13](#) КОНВЕНЦІЇ У ПОЄДНАННІ ЗІ [СТАТТЕЮ 8](#) (НЕМОЖЛИВІСТЬ ДОМОГТИСЯ ПЕРЕВЕДЕННЯ ДО КОЛОНІЇ, РОЗТАШОВАНОЇ БЛИЖЧЕ ДО МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ)

105. Заявник скаржився на відсутність національних засобів юридичного захисту у зв'язку з його скаргою за [статтею 8](#) Конвенції щодо відмов у задоволенні його клопотань про переведення до колонії, розташованої ближче до місця його проживання. Він посилався на [статтю 13](#) Конвенції, в якій зазначається таке:

«Кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження.».

A. Прийнятність

106. Суд зазначає, що він долучив заперечення Уряду стосовно прийнятності скарги заявника за [статтею 8](#) Конвенції щодо неможливості домогтися переведення до колонії, розташованої ближче до місця його проживання, що ґрунтується на невичерпанні національних засобів юридичного захисту, до суті його скарги за [статтею 13](#) Конвенції (див. [пункт 69](#)).

107. Суд вважає, що скарга заявника за [статтею 13](#) у поєднанні зі [статтею 8](#) Конвенції не є явно необґрунтованою у розумінні [підпункту «а» пункту 3 статті 35](#) Конвенції. Вона також не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона має бути визнана прийнятною.

В. Суть

108. Сторони здебільшого повторювали свої доводи щодо відповідності зазначеної скарги за [статтею 8](#) Конвенції вимозі вичерпання національних засобів юридичного захисту (див. [пункти 62-66](#)).

109. Заявник додав, що деякі з його клопотань про переведення було відхилено в «неофіційний» спосіб - листами на його адресу або на адресу його матері, в яких не містилося жодних відомостей про те, як ухвалювалися відповідні рішення та на яких підставах вони ґрунтувались. Він зазначив, що багато його клопотань просто ігнорувалися і на них не було жодної реакції.

110. Суд зазначає, що для того, щоб відповідати вимогам [статті 13](#) Конвенції, засоби юридичного захисту повинні бути ефективними як у теорії, так і на практиці, зокрема органи державної влади держави-відповідача своїми діями або бездіяльністю не повинні невинувато та необґрунтовано перешкоджати їхньому використанню (див. рішення від 18 грудня 1996 року у справі «Аксой проти Туреччини» (Aksoy v. Turkey), п. 95, Reports of Judgments and Decisions 1996-VI). Іншими словами, для того, щоб бути ефективним, засіб юридичного захисту має бути незалежним від будь-якої дискреційної дії державних органів влади; бути безпосередньо доступним для тих, кого він стосується (див. рішення від 6 вересня 2005 року у справі «Гурепка проти України» (Gurepka v. Ukraine), заява № 61406/00, п. 59); спроможним запобігти виникненню або продовженню стверджуваного порушення чи забезпечити належне відшкодування за будь-яке порушення, яке вже мало місце (див. рішення у справі «Кудла проти Польщі» (Kudla v. Poland) [ВП], заява № 30210/96, п. 158, ECHR 2000-XI).

111. Повертаючись до обставин цієї справи, Суд зауважує, що згідно з наявною у матеріалах справи інформацією, заявник або його мати, яка діяла від його імені, продовжували подавати клопотання про його переведення до колонії, розташованої ближче до місця його проживання, приблизно дев'ять років (з грудня 2001 року до листопада 2010 року - див. [пункти 10, 11 і 26](#)). Вони адресували ці клопотання здебільшого ДДУПВП або його обласній комісії з питань розподілу, направлення та переведення для відбування покарання осіб, засуджених до позбавлення волі, або ж апеляційній комісії.

112. Суд зазначає, що вищезгадані засоби використовувались згідно з чинним національним законодавством, а саме - зі [статтею 93](#) Кримінально-виконавчого кодексу України, якою передбачалось, що порядок переведення засуджених з однієї пенітенціарної установи до іншої має визначатися ДДУПВП (а згодом, з квітня 2009 року, - Міністерством юстиції України) та відповідними Інструкціями ДДУПВП та Міністерства юстиції України (див. [пункти 42 і 43](#)).

113. Суд також зауважує, що єдиною можливістю оскаржити рішення апеляційної комісії, яка прямо передбачалася вищезазначеними Інструкціями, було їхнє оскарження до Голови ДДУПВП (Державної пенітенціарної служби України). Він міг скасувати таке

рішення та повернути справу до апеляційної комісії на новий розгляд. Заявник явно вичерпав ці засоби юридичного захисту, які були безпосередньо йому доступні.

114. Згідно з твердженнями Уряду, заявник також повинен був оскаржити рішення органів влади до адміністративних судів. Проте Суд не приймає цей аргумент. Суд зазначає, що відповідно до роз'яснень Вищого адміністративного суду України такі питання не підлягають розгляду адміністративними судами, а мають розглядатися згідно з кримінально-процесуальним законодавством (див. [пункт 44](#)). Суд також зауважує, що у чотирьох із шести справ, наведених Урядом, національні адміністративні суди зазначили про непідсудність їм подібних позовів (див. [пункти 50 та 52-54](#)). Отже, навіть для українських судів було незрозуміло, чи охоплюються такі спори їхньою юрисдикцією. Таким чином, заявникові не можна дорікати у тому, що він не скористався цим засобом юридичного захисту.

115. Відсутності ясності як у законодавстві, так і в судовій практиці стосовно підсудності адміністративним судам рішень пенітенціарних органів про переведення засуджених з однієї колонії до іншої достатньо, щоб показати Суду, що зазначений засіб юридичного захисту не може вважатися «ефективним» ані в теорії, ані на практиці.

116. Що стосується можливих скарг з цього питання в межах структури ДДУПВП або пізніше-Державної пенітенціарної служби України, то їх розгляд мав дуже широкі межі дискреційності, а також не пропонував ефективного засобу юридичного захисту.

117. Отже, Суд доходить висновку, що у зв'язку з цим було порушення [статті 13](#) Конвенції. Суд також відхиляє заперечення Уряду щодо прийнятності скарги заявника за [статтею 8](#) Конвенції у зв'язку з неможливістю для нього домогтися переведення до колонії, розташованої ближче до місця його проживання, яке ґрунтувалось на невичерпанні національних засобів юридичного захисту та було попередньо долучено до суті цієї скарги за [статтею 13](#) Конвенції (див. [пункт 69](#)).

ІІІ. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ [СТАТТІ 8](#) КОНВЕНЦІЇ У ЗВ'ЯЗКУ ЗІ СТВЕРДЖУВАНИМ ПЕРЕГЛЯДОМ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ ЗАЯВНИКА У КОЛОНІЇ

118. Заявник також скаржився, що адміністрація Вінницької установи виконання покарань № 1 переглядала та іноді вилучала його листи.

119. Суд розгляне цю скаргу за [статтею 8](#) Конвенції, у відповідній частині якої зазначено таке:

«1. Кожен має право на повагу до [своїх] ... кореспонденції.

2. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.»

А. Прийнятність

120. Суд зазначає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у розумінні [підпункту «а»](#) пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона має бути визнана прийнятною.

В. Суть

1. Доводи сторін

121. З посиланням на лист ДДУПВП від 7 липня 2003 року (див. [пункт 34](#)) заявник зазначав, що йому вдалося отримати щонайменше один доказ на підтвердження того, що його кореспонденція переглядалася та іноді вилучалася.

122. Уряд доводив, що скарга заявника з цього питання обмежувалась наведенням одного твердження його матері, що адміністрація установи вилучила і знищила кілька листів її сина зі скаргами.

123. Уряд зауважив, що заявник безперешкодно відіслав низку скарг до різних органів, таких як прокуратури, національні суди, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, а також міжнародні організації з прав людини. Отже, Уряд висловив сумнів в тому, що твердження матері заявника відповідало дійсності.

124. Уряд зазначив, що кореспонденція заявника за кількома винятками переглядалась згідно з [Кримінально-виконавчим кодексом України](#). Проте ця практика відповідала чинному національному законодавству та не порушувала жодного питання за [статтею 8](#) Конвенції.

125. Насамкінець Уряд зазначив, що заявник мав право телефонувати своїй матері. Відповідно ніщо не заважало йому їй поскаржитися, а отже для адміністрації не було сенсу вилучати листи зі скаргами, адресовані його матері.

2. Оцінка Суду

126. Суд зазначає, що хоча сторони не погодились щодо вилучення кількох листів заявника, сторони погоджуються, що кореспонденція регулярно переглядалась адміністрацією установи виконання покарань відповідно до вимог чинного національного законодавства.

127. Суд вважає, що це є достатнім свідченням втручання у право заявника на повагу до його кореспонденції за [статтею 8](#) Конвенції (див., наприклад, рішення у справах «Сільвер та інші проти Сполученого Королівства» (Silver and Others v. the United Kingdom), від 25 березня 1983 року, п. 84, Series A no. 61, і «Корнаковс проти Латвії» (Kornakovs v. Latvia), заява № 61005/00, п. 158, від 15 червня 2006 року). Це втручання може бути виправданим, тільки якщо воно відбувалося згідно із законом, переслідувало законну мету та було необхідним у демократичному суспільстві для досягнення цієї мети.

128. Вислів «згідно із законом» не просто вимагає, аби захід ґрунтувався на національному законодавстві, а і також стосується якості зазначеного законодавства. Суд вважав якість законодавства недостатньою, а тому встановлював порушення [пункту 1](#) статті 8 Конвенції у випадках, коли національна законодавча система передбачала автоматичний перегляд кореспонденції засуджених на тій підставі, що подібний підхід не робив розмежування між різними категоріями осіб, з якими могли листуватися засуджені, та тому, що відповідні положення не закладали принципів, які б регулювали здійснення перегляду. Так само Суд доходив висновку, що законодавчі положення не відповідають обов'язковій вимозі щодо законності у випадках, коли вони не конкретизують спосіб та строки здійснення перегляду кореспонденції або якщо перегляд здійснювався автоматично та органи влади не були зобов'язані надавати мотивоване рішення із зазначенням підстав, згідно з якими воно здійснювалось (див., наприклад, рішення у вищенаведеній справі «Онуфріу проти Кіпру» (Onufriou v. Cyprus), п. 109, з подальшими посиланнями).

129. Повертаючись до обставин цієї справи, Суд зазначає, що згідно з національним законодавством працівники колонії переглядали усі листи, що відсилалися засудженими, за винятком дуже обмеженої кількості випадків (див. [пункти 45-49](#)). Зокрема, до 1 грудня 2005 року єдиним винятком були листи до органів прокуратури та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. З 1 грудня 2005 року до винятків було додано супровідні листи на адресу Суду та інших міжнародних організацій. Листування засуджених зі своїми захисниками підлягало перегляду до 2010 року.

130. Застосовні положення національного законодавства не проводили жодних розмежувань між різними категоріями осіб, з якими могли листуватися засуджені, такими як правоохоронні та інші національні органи влади або родичі тощо. Крім того, оскільки перегляд був автоматичним, органи влади не були зобов'язані надавати вмотивоване рішення із зазначенням підстав перегляду кореспонденції. Крім того, закон не визначав, чи мав засуджений право бути повідомленим про будь-які зміни у змісті його вихідної кореспонденції. Законом також не передбачалося жодного засобу юридичного захисту, за допомогою якого засуджений мав би змогу оскаржити спосіб або обсяг застосування передбачених законодавством перлюстраційних заходів.

131. Отже, Суд вважає, що чинне національне законодавство не надавало належного рівня захисту від свавільного втручання у право засудженого на повагу до його кореспонденції. Відповідно зазначене втручання, щодо якого заявник скаржився, здійснювалося не «згідно із законом».

132. Крім того, Суд зазначає, що він вже встановлював порушення [статті 8](#) Конвенції у зв'язку з вищезазначеними недоліками законодавства України стосовно перегляду кореспонденції осіб, що тримаються під вартою, як під час досудового тримання під вартою, так і впродовж відбування покарання за вироком суду (див. відповідно рішення у справах «Сергій Волосюк проти України» (Sergey Volosyuk v. Ukraine), заява № 1291/03, пп. 81-86, від 12 березня 2009 року, і [«Беляєв та Дігтяр проти України»](#) (Belyaev and Digtyar v. Ukraine) заяви №№ 16984/04 і 9947/05, пп. 52-56, від 16 лютого 2012 року). У цій справі немає нічого, що переконало б Суд відійти від вищезазначеного висновку.

133. Таким чином, втручання, щодо якого заявник скаржився, здійснювалося не «згідно із законом». Отже, у цій справі Суд не вважає за необхідне розглядати питання щодо дотримання інших вимог [пункту 2](#) статті 8 Конвенції та постановляє, що було порушення зазначеного положення.

IV. СКАРГА ЩОДО ЛІКУВАННЯ ЗАЯВНИКА

134. Мати заявника, діючи від його імені, надіслала до Суду певні доводи, які було розтлумачено як скаргу заявника щодо ненадання йому медичної допомоги у зв'язку із вродженням вій (див. [пункти 27 і 28](#)).

135. Суд повідомив Уряд про вищезазначену скаргу за [статтями 3 і 8](#) Конвенції. Проте Суд зазначає, що його традиційний підхід полягає у розгляді питання щодо медичної допомоги під час тримання під вартою за статтею 3 Конвенції. Отже, Суд також розгляне скаргу заявника у цій справі за статтею 3 Конвенції, в якій зазначено таке:

«Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню».

136. Уряд доводив, що за станом здоров'я заявника постійно наглядали медики та надавали йому оперативну і належну медичну допомогу у зв'язку із вродженням вій, зокрема видаляли вроджуючі вії, як тільки у цьому виникала потреба. Уряд також наголошував на тому, що це була проста та недорога процедура і що відмовляти заявникові у ній не було причин.

137. Уряд також зазначив, що лікарі Сокальської виправної колонії рекомендували заявникові пройти лікування у спеціалізованій лікарні, щоб результати лікування тривали довше, але заявник відмовився від цієї пропозиції. У зв'язку з цим Уряд посилався на його відмови від госпіталізації 30 червня 2010 року і 6 квітня 2012 року (див. [пункт 31](#)).

138. У відповідь на зауваження Уряду заявник доводив, що, як підтверджується витягом з його медичної картки, наданої Урядом, йому видаляли вроджуючі вії тільки тричі: у липні 2004 року, у серпні 2005 року і у січні 2008 року (див. також [пункт 31](#)).

Заявник зауважив, що Уряд не надав Суду жодних медичних документів щодо нього за 2006, 2007 і 2009 роки.

139. Заявник також стверджував, що постійний нагляд, на який посилався Уряд, не можна вважати належною медичною допомогою, яка б відповідала його потребам.

140. Насамкінець заявник доводив, що у Вінницькій установі виконання покарань № 1 не було офтальмолога і твердження, що він «постійно перевірявся» «штатним лікарем колонії» не відповідало вимогам [статті 3](#) Конвенції.

141. Суд наголошує на тому, що [стаття 3](#) Конвенції накладає на державу обов'язок забезпечити, з урахуванням практичних вимог тримання під вартою, захист здоров'я і благополуччя особи, шляхом, серед іншого, надання їй необхідної медичної допомоги (див. рішення у справі «Кудла проти Польщі» (Kudla v. Poland) [ВП], заява № 30210/96, пп. 93-94, ECHR 2000-XI).

142. Щоб встановити, чи отримував заявник під час тримання його під вартою необхідну медичну допомогу, Суд має встановити, чи потребував він упродовж ув'язнення регулярного надання медичної допомоги, чи був він її позбавлений, як він стверджував, та якщо це так, чи становило це нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження всупереч [статті 3](#) Конвенції (див. рішення у справах «Фарбтухс проти Латвії» (Farbtuhs v. Latvia), заява № 4672/02, п. 53, від 2 грудня 2004 року, та «Сарбан проти Молдови» (Sarban v. Moldova), заява № 3456/05, п. 78, від 4 жовтня 2005 року).

143. При встановленні обсягу медичного нагляду, який вимагається та здійснюється у кожному конкретному випадку, Суд має враховувати надані сторонами медичні документи (див. рішення від 13 липня 2006 року у справі «Попов проти Росії» (Popov v. Russia), заява № 26853/04, п. 211). Суд у зв'язку з цим нагадує, що розподіл тягаря доведення безпосередньо залежить від специфіки фактів, характеру заявленої скарги та відповідного права за [Конвенцією](#), яке є предметом спору (див., як практику, якою встановлюється принцип, рішення у справі «Начова та інші проти Болгарії» (Nachova and Others v. Bulgaria) [ВП], заяви № 43577/98 та № 43579/98, п. 147, ECHR 2005-VII, та в якості прикладу застосування цього принципу у контексті скарг на неналежність медичного обслуговування під час тримання під вартою рішення від 20 жовтня 2011 року у справі «Штруцл та інші проти Словенії» (Struct and others v. Slovenia), заяви №№ 5903/10, 6003/10 та 6544/10, п. 65).

144. Суд зазначає, що інформація про умови тримання під вартою, включаючи питання медичного обслуговування, знаходиться у віданні національних органів влади. Відповідно у заявників можуть виникнути труднощі в отриманні доказів для обґрунтування своєї скарги з цього приводу (див. рішення у справі від 10 січня 2012 року у справі «Володимир Васильєв проти Росії» (Vladimir Vasilyev v. Russia), заява № 28370/05, п. 66). Від заявників у таких випадках очікується подання принаймні детального викладу оскаржуваних фактів (див. рішення від 20 травня 2010 року у справі [«Віслогузов проти України»](#) (Visloguzov v. Ukraine), заява № 32362/02, п. 45). Тоді тягар доведення покладається на Уряд, який має надати пояснення та підтверджуючі документи.

145. Таким чином, докладна медична документація, що підтверджує постійний нагляд та належне медичне обслуговування, може спростувати твердження заявника щодо доступного йому медичного обслуговування (див. рішення від 30 липня 2009 року у справі «Пітальов проти Росії» (Pitalev v. Russia), заява № 34393/03, п. 55). У протилежному випадку, ненадання Урядом необхідної медичної документації породжує сумніви щодо здійснення належного медичного нагляду за заявником під час тримання його під вартою та надання йому медичної допомоги (див. рішення від 14 березня 2013 року у справі

«Салахов та Іслямова проти України» (Salakhov and Islyamova v. Ukraine), заява № 28005/08, п. 133).

146. Повертаючись до обставин цієї справи, Суд зазначає, що початкові твердження заявника щодо медичного обслуговування, яке надавалося йому впродовж відбування покарання у зв'язку із встановленням вій, обмежувались загальними обвинуваченнями органів влади у виникненні цього захворювання та скаргою, що воно спричиняло йому постійний дискомфорт (див. [пункт 28](#)).

147. Суд зауважує, що заявник не надав жодної фактичної інформації - наприклад, як часто йому необхідно було видаляти вії, що вросли, коли і до кого він звертався щодо такої процедури, як розглядалися його клопотання та скільки часу він мав очікувати. Не забуваючи про те, що кореспонденція заявника регулярно переглядалась адміністрацією колонії, у зв'язку з чим було встановлено порушення [статті 8](#) Конвенції (див. [пункт 133](#)), Суд не вбачає жодних ознак існування будь-яких перешкод, які б заважали заявникові надіслати ці відомості до Суду - як безпосередньо, так і через свою матір у будь-який момент впродовж дев'ятирічного періоду, протягом якого заява розглядалась у Суді.

148. Суд також зауважує, що вперше заявник надав конкретні доводи на підтвердження цієї скарги у відповідь на зауваження Уряду (див. [пункти 138-140](#)). Ці доводи були сформульовані *post factum* і не можуть вважатися обґрунтованою доказовою базою.

149. Проаналізувавши надані Урядом медичні документи, Суд зазначає, що або медична картка є неповною, або у період з серпня 2005 року по січень 2008 року заявникові дійсно не надавалась медична допомога (див. [пункт 31](#)). У будь-якому разі, за відсутності будь-якої інформації від заявника щодо того, наскільки часто він потребував лікування свого захворювання, Суд не може робити жодних припущень. Суд також не вважає, що заявник доклав будь-яких мінімальних розумних зусиль для того, щоб перекласти у цій справі тягар доведення на Уряд.

150. Із цього випливає, що ця частина заяви є явно необґрунтованою та має бути відхилена відповідно до [підпункту «а» пункту 3](#) і [пункту 4](#) статті 35 Конвенції.

V. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ [КОНВЕНЦІЇ](#)

151. Заявник також скаржився за [статтею 3](#) Конвенції, що після його затримання у лютому 2000 року його побили працівники міліції.

152. Він також у загальних висловах, не надавши жодних конкретних відомостей, скаржився, що після його прибуття до Вінницької установи виконання покарань № 1 у грудні 2001 року його побили працівники колонії.

153. Крім того, заявник надіслав певні загальні та невпорядковані відомості стосовно умов його тримання у Вінницькій установі виконання покарань № 1. З метою отримання пояснення щодо них 29 листопада 2005 року Секретаріат попросив заявника уточнити, чи слід розуміти ці відомості як скаргу за [статтею 3](#) Конвенції на умови його тримання під вартою та на що конкретно він скаржиться. У своїй відповіді від 19 липня 2005 року заявник зазначив, що він дійсно хотів подати скаргу за статтею 3 Конвенції та що вона стосувалась відмов перевести його до колонії, розташованої ближче до місця його проживання.

154. Заявник також стверджував, що було порушено [статтю 5](#) Конвенції, але не надав жодних конкретних відомостей.

155. Заявник скаржився за [статтею 6](#) Конвенції, що кримінальне провадження у його справі було несправедливим та що його було засуджено за злочини, яких він не вчиняв.

156. Насамкінець заявник скаржився за [статтею 7](#) Конвенції, що призначене йому покарання у вигляді довічного позбавлення волі було незаконним, оскільки на дату

вчинення вбивства, в якому його обвинувачували, максимальним покаранням було п'ятнадцять років позбавлення волі.

157. Суд зазначає, що скарга заявника про його поміщення до віддаленої колонії вже була розглянута за [статтею 8](#) Конвенції (див. [пункти 60-104](#)).

158. Щодо інших скарг, то з огляду на усі наявні у нього документи та тією мірою, якою оскаржувані питання охоплюються його компетенцією, Суд вважає, що вони не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї. Таким чином, ця частина має бути відхилена як явно необґрунтована відповідно до [підпункту «а» пункту 3](#) і [пункту 4](#) статті 35 Конвенції.

VI. ЗАСТОСУВАННЯ [СТАТТІ 41](#) КОНВЕНЦІЇ

159. [Статтею 41](#) Конвенції передбачено:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію.».

A. Шкода

160. Заявник вимагав 40000 євро відшкодування моральної шкоди.

161. Уряд заперечував проти цієї вимоги як необґрунтованої і надмірної.

162. З огляду на всі обставини цієї справи Суд погоджується з тим, що заявник зазнав моральної шкоди, яка не може бути компенсована самою лише констатацією порушення. Здійснюючи оцінку на засадах справедливості, Суд присуджує заявникові 12000 євро відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-яких податків, що можуть нараховуватися.

B. Судові та інші витрати

163. Заявник вимагав 52190,60 грн за представництво його інтересів у Суді п. Крістенком. На підтвердження цієї суми він надав договір про надання юридичних послуг від 14 червня 2012 року, в якому зазначалась ставка погодинної оплати роботи п. Крістенка у розмірі 1540 грн (на той час це становило приблизно 150 євро). Заявник також надав копію рахунку від захисника від 26 листопада 2012 року, згідно з яким заявник мав сплатити йому загалом 52190,60 грн (на той час - близько 5000 євро) за тридцять чотири години роботи.

164. Заявник додатково вимагав 67,20 грн компенсації поштових витрат, понесених у зв'язку з листуванням із Судом (на той час це становило близько 6 євро). До своєї вимоги він додав копії відповідних квитанцій,

165. Уряд заперечував проти вимоги заявника щодо компенсації за представництво його інтересів як надмірної. Щодо суми компенсації поштових витрат Уряд залишив це питання на розсуд Суду.

166. Згідно з практикою Суду заявник має право на компенсацію судових та інших витрат, лише якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їхній розмір - обґрунтованим. У цій справі, з огляду на наявні документи та вищезазначені критерії, Суд вважає за належне присудити заявникові за цим пунктом 2550 євро (що становить 3400 євро з відрахуванням 850 євро, отриманих в рамках юридичної допомоги) компенсації за представництво його інтересів, 6 євро - компенсації поштових витрати, а також додатково суму податку на додану вартість, що може нараховуватися.

C. Пеня

167. Суд вважає за належне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* долучити заперечення Уряду щодо вичерпання національних засобів юридичного захисту у зв'язку зі скаргою заявника за [статтею 8](#) Конвенції щодо відсутності у нього можливості домогтися переведення до колонії, розташованої ближче до місця його проживання, до суті його скарги за [статтею 13](#) Конвенції та відхиляє це заперечення після розгляду зазначеної скарги по суті.

2. *Оголошує* прийнятними скарги за [статтями 8 і 13](#) Конвенції щодо відсутності у заявника можливості домогтися переведення до колонії, розташованої ближче до місця його проживання, а також його скаргу за статтею 8 Конвенції щодо перегляду у колонії його кореспонденції, а решту скарг у заяві - неприйнятними.

3. *Постановляє*, що було порушення [статті 8](#) Конвенції у зв'язку з відсутністю у заявника можливості домогтися переведення до колонії, розташованої ближче до місця його проживання.

4. *Постановляє*, що було порушення [статті 13](#) у поєднанні зі статтею 8 Конвенції у зв'язку з вищезазначеним питанням.

5. *Постановляє*, що було порушення [статті 8](#) Конвенції у зв'язку з переглядом кореспонденції заявника у Вінницькій установі виконання покарань № 1.

6. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до [пункту 2](#) статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявникові нижченаведені суми, які мають бути конвертовані у валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

(i) 12000 (дванадцять тисяч) євро відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-яких податків, що можуть нараховуватися;

(ii) 2556 (дві тисячі п'ятсот п'ятдесят шість) євро компенсації судових та інших витрат та додатково суму будь-яких податків, що можуть нараховуватися;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на вищезазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, що діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

7. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 23 жовтня 2014 року відповідно до пунктів 2 та 3 [правила 77](#) Регламенту Суду.

Секретар

Голова

Клаудія ВЕСТЕРДІК

Марк ВІЛЛІГЕР